

AUTONOMIA

Előfizetési ár:
 egész évre 20 frt., félre 10 frt.
 negyedévre 5 frt.
 beiktatási díj: 6-hasábos petit sor
 a kr. helygélj minden beiktatásért
 30 kr.
 A nyitlérben 4-hasábos petit sor
 20 kr.

Előfizetési pénzek
 s a lap kezelését illető minden tárgyak a szerkesztőséghez (Laktar utca 1 sz. a. 1 emeleten) küldendők.
Bérmelletlen levelek
 el nem fogadottnak.

Pest, július 9.

(A 18-as bizottság munkálatairól.) Most szerdán ílt ismét össze az autonómia bizottság, hogy bejelentését vegye a kiküldött albizottság által már elkészített választási törvényjavaslat elkészített fogalmazványának.

Elismeréssel tartozunk az albizottság buzgalma és ügyszeretete iránt, melynek köszönhető, hogy a bizottság által meghatározott irányelvek alapján, igen rövid idő alatt elkészült a választási javaslat szövege.

Nevezett szerdai ülés egyszerűen a felolvasásra szorított, részletek vitatását mellőzve egyszerűen elhatározta, hogy a javaslat könyomatosassá, s a f. hó 10-kén tartandó bizottsági ülésben tárgyalás alá vétessék.

T. olvasóink is bizonyonyal egyetértettek velünk abban, hogy a 18-as bizottság által megállapított iránypontok egynémelyike jogos kifogásokra adhat alkalmat, s hogy a közvélemény azoknak a plenum által leendő módosítását bizton reményli.

Most úgy értesülünk, hogy magában a 18-as bizottság kebelében egynémely pontokra nézve lényeges eltérések mutatkoztak, s hogy a szabadelvű rész külön vélemény beadhatását fenntartá magának.

Pest, július 9.

A legújabb népiskolai törvények általános érvényesítése a kath. iskolákra nézve sok helyütt halálos dőfés lett.

De leginkább nagyobb városokban, hol maga a városi magisztratus a kegyur.

Találkoztak községek is, melyek az adott példát követve, jöhetnek ott is, itt is a lakosság többsége a kath. felekezeti érdekek tekintetéből, a felekezeti iskolákhoz lett volna utalva.

A közös iskolák terjedésének nagy segítségére szolgált a kinevezett tanfelügyelők, a felállított iskolatanácsok és — az autonómiának nem létezése.

Igaz, hogy a felekezeti iskolák előnyössége mellett, kath. oldalán, joggal és önértzettel a multa nézve nem igen lehet kardoskodni. Mert a kath. népiskolák legnagyobb része fájdalom hatnyaltott.

De igen is lehet analogiák útján küzdeni azok mellett, érvet merítve t. i. az önkormányzatilag kezelt protestáns iskolák, aránylag jobbak ismert állásból, és főleg azon pénzügyi előnyből, melyet a kath. iskolai alapítványok, ha azok csakugyan a népiskolaügyre fordítatnának — okvetlen nyujtani fognak népiskoláink emelésére.

Sokan azon reményben ringatják magukat, hogy a megalakult egyházi önkormányzat vizsgálható erőt fog gyakorolni a már közösökké vált kath. iskolákra, és azokat visszafoglalandja a kath. felekezet számára.

E remény bármi szépen hangzik is különben, inkább óhaj, mint lehetőség. Megtörtént dolgokat meg nem történtekké tenni lehetetlen.

Különböztetjük, hogy a kath. népiskolák többsége híven meg fogja tartani felekezeti jellemét s állását.

Ugy tapasztaljuk, hogy vegyes vallású községekben, hol t. i. protestánsok is elég számmal vannak, a közös iskolák keresztülvitele nem sikerült.

Ellene szegültek maguk a protestánsok, kik feltétlenül őrzik iskoláik autonóm jogát s tartózkodnak azokba másnak bár kinek is befolyást adni.

Nem sokat mondunk, ha állítjuk, hogy kath. iskoláink szintén megóva lettek volna felekezeti titiségükben, ha egyházi autonómiánk nem kérik, s a kath. szervezkedve, jogaikban és érdekeikben egyesülve lettek volna az 1868-ki XXXVIII. t. cz. alkotásakor.

Mert noha a nevezett törvény iránya: az állami érdekek megóvása az iskolákban tulsulyu, de egyszerűen a felekezeti iskolák létezési joga és szabadsága biztosítva van abban.

Ha tehát az állam fölülegyeleti jogánál fogva gondoskodik céljainak megfelelő jó iskolákról ez szintegy joga mint kötelessége is.

Míthogy pedig állami iskolák eo ipso nem lehetnek felekezeti, hanem közös s iskolák, magától foly, hogy a közös iskolák nélkülözök azon attributumokat, melyek a felekezeti iskolák jellegét teszik.

Jelcsül, a közös iskolák tantervébe nem vétetik fel a vallásitanítás, mint normális órárend.

Közös levén minden felekezettel minden felekezet vállalását kellene tanítani abban, mit sem idő, sem hely nem enged meg.

Tehát egy felekezet vallástudománya sem tárgyalatik kötelező tanrendben, az a tankönyvek közé föl sem vétetik.

A közös iskolákból a vallásitanítás ki van zárva.

És épen ezen sajátos vallásitanítás nélküli jelleg a közös iskolának teszi azt az egyház előtt gyanussá, a vallásos nevelés érdekeire nézve káros hatásúvá.

Ez tény. De azt sem az iskolatörvény, sem a felekezeti közösség nem tiltja, hogy iskolán kívül minden felekezet gyermekei külön vallási előadásokat nyerhessenek.

Az egyháznak tehát a rezervált szabadság ezen előnyét fel kell használnia, s kettőzött szorgalommal oly intézkedések és rendszabályok alkotásáról gondoskodnia, melyek az iskolai vallásoktatást potolják, a vallásnélküli nevelés hézagait betöltik.

E célra mindenek előtt az eddig káték és bibliakönyvek helyébe új, a gyermek gondolkodási és felfogási tehetségéhez mért, gyakorlati, és metafizikai terminológiától tiszta káték és biblia könyvek szükségesek.

Alkalmazott katechetikai munkák, népszerű erkölcsi ifjúsági olvasmányok kiadása, elodázhatlan követelménye a közös iskolarendszernek. Mindezt azonban gyorsan, haladéktalanul kell tenni, minden mulasztás újabb veszteség.

Az országházból.

A képviselőház július 8-án tartott ülése.

Elnök: Somasich Pál, jegyzők: Bujanoics Sándor, Széll Kálmán, Jambor P.

A kormány részéről jelen voltak: Lónyay M., Mikó I. gr., Festetics Gy. gr., Horváth B., Gorove I. miniszterek.

Elnök d. e. 9 órakor megnyitja az ülést.

A tegnapi ülés jegyzőkönyve felolvasatván hiteltelítettik.

Elnök jelenti, hogy a nagyszentmiklósi kertlethez megválasztott Meesonyi Jenő ellen kérvény érkezett.

A II. bíráló bizottsághoz utasítottik.

Eperjes városa a köztörvényhatóságok mielőbbi rendezését kéri.

A bírói hatalom gyakorlásáról szóló törvényjavaslat ellen kérvényeket nyujtanak be: Csanády Sándor több biharmegyei község, Madarász József több fehérmegyei községből, Pauliny-Tóth Vilmos 36 nyitramegyei községből, Kis Miklós 625 kiskeméti választói részéről.

Az iparrendezés tárgyában kérvényeket nyujtanak be: Caengery Antal Nagykanizsa iparosai, Antalffy K. a gyertyászentmiklósi iparosok, Smay G. Szamosújvár iparosai részéről.

Kisebbségi kérvényeket nyujtanak be: Mednyánszky Dénes b., Bánfy János b., Beniczky Ödön, Kemenyffy János, Kéthelyi J.

Bethlen Sándor gr. kéri a pénzügyminisztert, szándékozik-e az erdélyi utvákokat megszüntetni és ezek jövedelmét a jövő évi budgetbe már fel nem venni.

Közöltetik a pénzügyminiszterrel.

Kuba János interpellatiót intéz a belügyminiszterhez: Van-e tudomása a Szokolca városa s a morva Sztraszben közötti határvillongásról, és mit teend ez ügyben?

Szlávy József belügyminiszteriumi államtitkár azt válaszolja, hogy a villongások tárgyában magyar és morvaországi küldöttségek járnak el. A jogi kérdés benyolult; de a miniszterium reményli, hogy e tárgyban még ez év folytán kedvező jelentést tehet a háznak.

Az interpellatio közöltetik a belügyminiszterrel.

Mednyánszky Sándor a somogyi kir. biztos tárgyában határozati javaslatot nyujt be, mely szerint határozza el a ház, hogy a miniszter az ezen ügyre vonatkozó iratokat letegye a ház asztalára.

A határozati javaslat hosszas vita után kinyomatni határozottatik.

Paczolay János, — mint a vácz kerületi képviselőválasztásnak ügyében kiküldött vizsgáló bíró be nyujtotta a háznak jelentését és a felvett jegyzőkönyveket.

Az irományok az illető bíráló bizottsághoz utasítottatnak.

Kautz Gyula olvassa az egyesült vasuti és pénzügyi bizottságok jelentését a galicizai magyar vasut iránt.

A bizottság jelentéséből kiemeljük a következőket. Az engedélyesek megbizottja elfogadta a pénzügyi bizottság módosításait azon feltétel alatt, hogy az építési költség 6 1/2%-ja pontosan kizámitva s így mértőföldenkint 40438 frt biztosítottassék; s hogy az engedély-okmány

még július hó vége előtt kiadassék. — A bizottság azt ajánlja, — hogy a két utolsó feltételre ne álljon reá a ház.

Ki fog nyomtatni s kiosztatni. Olvastatik a ház júliusi költségvetése, melyet a ház jóváhagy.

Elnök: Méltóztassék egyszerűen elhatározni, — hogy a delegatio díjai az idén is kettős napidíjban részesítettessenek.

Csiky S., Irányi, Csánády, Babea csak egyszerű napidíjt óhajtanak adni s vitatkoznak, hogy Bécsben az élet olcsóbb, mint Pesten.

A ház végre Tisza K. azon helyes észrevételére, hogy minden tisztviselő, ha távol székbélyétől kiktüldetésben jár, kettős napidíjjal látatik el, kettős napidíjt rendel adni a delegatio tagjainak.

A ház napirendre tér. Napirenden van a bírói hatalom gyakorlásáról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalásának folytatása.

Tárgyalatik Deák Ferencz módosítványa.

Deák Ferencz: T. ház! Mielőtt a jelen t. cz. 3. §-a után javaslatba hozott módosítványa pár szót szólólanék, előre becsátom nézetemet az alakítandó állambizottságra nézve. A közp. bizotts. a javaslat 24. §-ra vonatkozólag azon óhaját fejezi ki, viszhangozva több osztály óhaját, hogy határozza el a ház, hogy az igazságtügm. egy felállítandó legfelsőbb állambíróság iránt mielőbb javaslatot terjeszzen a ház asztalára. Ha ezen pontra érünk, el fogom mondani nézetemet arra nézve, hogy mit kell kimondani a ház, hogy az igazságtügm. most csak annyit jegyzek meg, hogy én oly állambíróságot óhajtok, a melynek fele részét az országgyűlés választja, másik részét ő felsége nevezi ki, s ezek egyült választják meg az elnököt. Ezen bíróság hivatva lenne különösen a politikai bntettek és vétségek feletti ítélni, de némely más tárgy is azon bíróság alá lennének sorozandók.

Az alakítás módja ezen vezérelvek alapján épen az, mit a miniszteriumtól én rézemről kérek és várok. Ha a miniszterium e tjavaslatot beadja a házhöz, mit nagyon óhajtok, hogy minél előbb történjék, hogy az ezen javaslat alapján létesítendő törvény — ha t. i. a ház ama törvényjavaslatot a bíróságról elfogadja, megállapítja, ő felsége szentesíti, egyszerre és egyült járjon a tjavaslat végrehajtásával, nem pedig elkülönítve, nem idők mulva hajtassék végre. Ha ezt a miniszterium mielőbb beadja, az alakítás egyes részleteiről, a bírák számáról, azon perekről és ügyekről, melyek oda tartoznak, akkor fogunk tanácskozni. Most csak azért említem meg ezt, mint saját nézetemet, mert erre alapitom a most szóban forgó módosítványt.

Átérek már a módosítványa, én azért kívántam azt, mi abban foglaltatik, hogy t. i. egy állambíróság véleményét adjon a jelölték, a folyamodók felől minden egyes bírósági kinevezés esetében, mert azt hiszem, hogy az némileg mégis legalább sokak megnyugtására szolgál. Ha nem helyes bírói kinevezések történnek, ha azok a miniszterium kezében vannak, mint ez a 3-ik §-ban el lön fogadva, s mit az általános tárgyalásnál kimondtunk, ha mondom, nem helyes bírói kinevezések történnek, ez vagy a miniszter tévedéséből ered, vagy, a mit midőn óvatosságról van szó, nem lehet figyelmen kívül hagyni, ámbár hiszem s reménylem, hogy mindig ritka eset lesz, a miniszter rossz akaratából.

A mi a rossz akaratot illeti, ha a miniszter szándékosan alkalmatlan bírókat akar kinevezni, azt ezen módosítványom ugyan meg nem előzi; mert én nem állítom azt, hogy a miniszter a bíróság véleményéhez szorosan kötve legyen; de igen nagyon ajánlatosnak hiszem ezen módosítványt a tévedések ellen. Igaz ugyan, hogy a miniszterium mindenféle információkat szerezhet magának hivatalos és magánutakon; hanem először igen nagyon alkalmatlan komolyabb embereknek, ha kérdeztetnek valakiről, még ha tudnak is, határozottan roszt mondani, és ez okból a legtöbb ember elhárítja magát, vállalt vonit vagy azt mondja, hogy nem ismeri, vagy ha ismeri, egy pár jó tulajdonát kiemeli, s a mi hibát talál, azt elhallgatja; másodsor, mert sokkal nagyobb fontossága van, ha egy olyan tekintélyes testületnek, melynek fele részét az országgyűlés választja, fele részét pedig ő felsége bizalmának következtése, ha az ilyen testület ex officio tartozik és köteles véleményét adni.

Ez az egyedüli és főnyeresége ezen módosítványomnak.

A kik többet óhajtottak, azokra nézve bizony ez nem pótlék. Hozzá teszem még azt, hogy a miniszter felelőssége ezáltal legkevésbé sem csökken, mert az egyes tagok kinevezésénél, ha az hibás is, majdnem képzeltetlen olyan eset, hogy e miatt a miniszter nem volna valaki által megvesztegetve — vad alá legyen helyezhető, a tévedésekre nézve őt csak morális felelősség nyomja; már ha valamely ily bírói tag ajánlásánál, a miniszter még ezen állambíróság véleménye ellenére is kinevezi az alkalmatlan tagot, akkor már csakugyan sokkal súlyosabb reá nézve a morális felelősség, — mint a nélkül volna.

Én tehát nem akarok hosszas leuni, csak azt mondom még, hogy az általam ajánlott módosítvány különö-

sen a tévedésektől inkább megóvja a miniszteriumot, mint a nélkül meg lenne óva. Rossz akarat ellen igen természetesen nem használ semmi.

Ezen okokból bátor vagyok elfogadás végett a háznak ajánlani. (Helyeslés a jobbon.)

Tisza Kálmán röviden indokolja, miért nem fogadja el Deák módosítványát. Deák szavaiból és módosítványából látja, hogy a jobboldal vezére maga sem tartja a kinevezést elegendő garantának. Szónok ezután áttér magára a módosítvány tárgyára. Az állambíróság, melynek mikénti szervezéséről még alig van fogalmunk, miként fog működni, kivált most a tömeges kinevezésnél. Szónok azt hiszi, hogy a módosítvány célja a miniszter válláról elvenni a felelősséget. Szónok nem fogadhatja el a javaslatot azért, mert oly testültre bis egy szerinte fontos funkciót, mely még nem létezik és mert abban nem talál garantált, sőt még a miniszter felelősségét is csökkenti.

Nyáry Pál általában a kinevezésről szól s nem pártolja a Deák módosítványát.

Hoffmann Pál: T. ház! (Halljuk!) Pest belvárosa n.-érd. képviselője által beterjesztett módosítványt el nem fogadhatom; mindazonáltal egészen ellenkező okból, mint a melyet a ház utolsó oldaláról h lottam fölemlíteni. Az hozott fel érült az el nem fogadásra, miszerint az e módosítványban a kinevezések körül alkalmazásba hozandó állambíróság nem nyujt elég garantált a kinevezési rendszernek helytelensége ellen.

En azonban azért nem fogadom el, mivel ezen módosítvány a kinevezési rendszernek előnyeit tetemesen csökkentené.

En t. ház, valami t úgy hiszem, a ház ezen oldalának legnagyobb része, két okból pártoltam ezen tjavaslatot: először azért, mivel a bíróságok szervezete nézve egyedül az igazságszolgáltatásnak érdeke lehet irányadó, ezen érdeket pedig országos; a másik érv, mely miatt elfogadtam, az volt, mert a parlamenti kormányzat iránt teljes bizalommal viseltetem, és a parlamenti felelősségben nagyobb garantált találók a kinevezetésekre nézve, mint a választásokban.

Ezen garantált a beterjesztett javaslat tetemesen csökkenti. Mert hábár az állambíróságok javaslatának nem is adatik döntő hatás a kinevezésekre nézve, hanem ezen állambíróságok véleménye csak consultativ votum jelentőségével bír: nincs kétség, hogy a miniszteri felelősséget nagy mérvben csökkenti.

Csökkenti azért, mivel a közvélemény, mely a kinevezéseknél hathatós ellenőrzője, nincs minden esetben értesítve arról, hogy a kinevezés az állambíróság javaslata következtében vagy annak ellenére történt. S ennélfogva az állambíróság csak takaró lesz, melylyel a miniszter. netalán rossz kinevezésére nézve a közvélemény rosztalását magától eltávolítja és az állambíróságra hártja. En tehát ebben nem garantált, hanem ellenkező leg a főgarantia, a miniszter felelősségének megoökentését látom.

T. ház! Ha ezen javaslat elfogadtatnék, nézetem szerint azon felelősségi láncolatban, mely a bíróságokra nézve a kinevezési rendszer által felállítottak, a legfontosabb szem hiányzanék, legyen felelős a miniszter, legyen felelős teljesen mindkettő, s ne legyen csökkentve semmi, hábár csak ajánlási jogokkal felruházott testület által. Ha ezen javaslat elfogadtatnék, mondhatjuk, hogy a miniszteri felelősség a kinevezés körül illusorius lesz; mivel a minisztert nem fogjuk egyes kinevezés mi-tt felelősségre vonni. Igaz, hogy a miniszter nem fog felelősségre vonatni egyes kinevezés miatt, de meg vagyok győződve, hogy ha a miniszter tesz több esetben rossz kinevezést, ennek következtése az lesz, hogy elveszti azon bizalmat, mely őt állásába emelte, s ennek következtében más tárgyban a háznak kisebbségben marad. En tehát nem azért, mert e törvényjavaslatban illetőleg a miniszteri kinevezésben nem találék garantált a kinevezés jósaága iránt, hanem ellenkezőleg, mivel ezen módosítvány azon garantált, mely a törvényjavaslatban foglaltatik, tetemesen megoökenti, azt részéről el nem fogadhatom.

Babes Vincze: Nézetem szerint ez intézmény teljes utánzása a Bach-korszakbeli véleményadásoknak.

Zichy Nándor gr.: Sokat vár ezen testület mikénti szervezéséről. Igaz, hogy bajos oly testültre hivatkozni, mely még nem is létezik. Szónok azt hiszi, hogy könnyelműség lenne elvetni a módosítványt, csak azért; mert nincs időnk e kérdést átanulmányozni s mivel szónok nagyobb garantált lát ez intézményben, mint a korlátlan miniszteri kinevezésben, elfogadja s ajánlja a módosítványt.

Sai ágyi Virgil az iránti aggodalmát fejezi ki, hogy az indítványozó azt említette, hogy a politikai vétségek tárgyalása az állambíróságokhoz tartozék, holott az esküdtszék volna hivatva. Mem pártolja az in dítványt.

Simay Gergely, Szalay Sándor, és Hrabár Ma nó szintem nem pártolják.

Simonyi Lajos b. szől általában a kinevezésről s felhozza az utolsó kinevezéseket. Ezután áttér a módosítványra s azt hiszi, hogy Deák ezt csak azért terjesztette elő, mert enyhíteni akarta azon rossz érzést, mely-

a javaslat általános elfogadása a házban sazonkivül keltett.

Horvát Boldizsár igazságügyminiszter nem kíván a módosítványhoz szólni, hanem kijelenti, hogy a bírói kinevezés helytelenségét nem óhajtja e házban felhozni, mert ennek csak akkor volna helye, ha a miniszter nem mutatna akaratot tévedését helyreigazítani. Feleliti, hogy Almásy Sándor képviselőt magánlevegőben megkérte, hogy a multkor említett bírora névze adatokat nyújtson. Szónok elismeri, hogy tévedhet; de arra övéze felelősséget vállal, hogy tévedéseit helyre is fogja igazítani.

Halmossy Endre eláll a szótól. Deák indítványára felvétetvén a kérdés, megkezdetik a szavazás.

A névszerinti szavazásánál szavazott 236 képviselő; igen-nel vagyis Deák F. módosítványát mellett szavazott 110 képviselő; nem-mel vagyis ellene szavazott 126 képviselő. A szavazásánál távol volt 164 képviselő. Elnök nem szavazott.

Igy Deák F. módosítványát 126 szavazattal 110 ellenében elvetették.

Olvasattik Eitel Frigyes indítványa. Eitel röviden indokolja ezen indítványát: „az itélő bírák kinevezésénél követendő eljárást külön törvény szabályozza.”

Dietrich I. pártolja a módosítványt.

Horváth Boldizsár igazságügyminiszter elejtetni kívánja a módosítványt, mivel tulajdonképpen semmit sem mond. Ha valaki a kinevezésnél követendő eljárástól táplált óhajait törvényben kifejezteni óhajtja, nyújtson be eziránt javaslatot.

A ház többsége elveti Eitel módosítványát.

Mihályi Péter és vele számos képviselő a 3. §-án a következő új szakaszt ajánlják: „A bírói állományok betöltésénél különös figyelem fordítandó arra, hogy az első folyamodástú törvényesek tagjai s az egyes bírák tekintettel az 5. és 6. §-ban meghatározott képességre, lehetőleg az illető törvények kiterjedéséből és az 1868. 44. t. cz. szellemében az illető kerületekben élő nemzetiségekre való igazságos tekintettel neveztesse nek ki.”

Horváth Boldizsár igazságügyminiszter elfogadja részéről a módosítványt s csak annak végzásaiban az „igazságos” helyett „móltányos”-t kíván tétetni.

Hoffmann Pál azt hiszi, hogy az ezen módosítványban szem előtt tartott korlátozt szempontok lehetlenné tennék az igazságszolgáltatás tökéletesítését.

A ház nagy többsége elfogadja a módosítványt, mely így az új 4. §-t képezendi.

Következik az 5. — azaz az eredeti szöveg 4. §-a. E szakaszra nézve a központi bizottság a következő szerkezetet ajánlja:

„Minden bíró az állampénztárból húzza fizetését, és a törvényben meghatározott illetékek és díjakon kívül ingyen tartozik a feleknek igazságot szolgáltatni.

A bírák fizetése az államköltségvetésbe vétetik föl, s a kinevezett bírónak megállapított fizetése le nem szállítható.

Dietrich Ignác a „minden bíró” után hozzá kívánja tétetni „és a segédsemmel.”

Vukovits Sebő az első kikezdésben „a törvényben meghatározott illetékek és díjakon kívül” hangzó passzust kihagyatni kívánja.

Lónyay Menyhért pénzügyminiszter óhajtaná, hogy a „minden bíró” szorosabban meghatározassék; mert lehet, hogy a békebírák nem az állampénztárból húzzák fizetésüket.

Horváth Boldizsár nem osztja ezen nézetet, mert lehet, hogy a törvényhozáss ezeket is úgy szervezi, hogy az állampénztárból húzzák fizetésüket.

A 4. §. elfogadtatik a bizottság főnebbi szerkezetében.

Az 5. §-ra a központi bizottság következő szerkezetet ajánlja:

„Bírói hivatalt oly magyarországi honpolgár viselhet, a ki a) életének 26. évét betöltötte; b) feddhetetlen jellemt; c) esőd vagy gondnokság alatt nem áll; d) az 1868. 44. t. cz. re deleiteinek megfelelői képe, melynek 13-dik §-a ezentul is csak a felsőbb bíróságokra értetik. Végre e) a következő 6. §-ban meghatározott omléti és gyakorlati képzettséggel bír.

Fluger Károly kijelenti, hogy e szakasznak d) pontja teljesen kielégíti, mert a nemzetiségek érdekeinek megfelelőleg van alkotva.

A szakasz elfogadtatik e szövegezés szerint:

A 6. §-ra a központi bizottság az eredeti szövegtől eltérőleg a következő szerkezetet ajánlja pontjára:

„a) A jogi tanulmányokból valamely felsőbb, akár hazai akár külföldi nyilvános jogi tanintézetben — a hazai jogból pedig mindenesetre valamely magyarországi ily intézetben a szabályszerű elméleti vizsgákat letette; és ezenfelül stb.”

Hoffmann Pál pedig ettől eltérőleg a következő szerkezetet ajánlja bővebb indokolás mellett:

a) a jogi tanulmányokat valamely felsőbb, akár hazai, akár külföldi nyilvános jogi tanintézetben a hazai jogot pedig mindenesetre valamely magyarországi ily intézetben szabályszerűen elvégezte, a megszabott elméleti vizsgálatokat ugyanily hazai intézetnél letette, és ezenfelül stb.”

Az igazságügyminiszter hozzájárul Hoffmann módosításához; ugyszint Szilágyi Virgil is, ki azonban e szakaszra nézve azon módosítványt nyújtja be, hogy a hosszú gyakorlat s hivatalos működésben való buzgó eljárás által kitűnt bíró is képesített legyen.

Az igazságügyminiszter elfogadja e módosítást az átmeneti időszakra nézve, de nem óhajtja, hogy ez a 6. §-ban kimondassék, mely a bírák állandó képesítési szabályait tartalmazza. Helye leend ennek a 25. §-nál.

Tisza Kálmán és **Hoffmann Szilágyi Virgil**, pártolja.

Szavazásánál elfogadtatt a központi bizottság szövegezés s így Hoffmann és Szilágyi V. képviselők indítványai elesnek.

A 7. §-hoz több módosítvány nyújtatik be. A központi bizottság ajánlja:

A VII-ik §. b) pontjánál királyi helyett köz- s az ügyvéd szó eleibe gyakorló szó tétessék.

Ugyanazon §. c) pontjánál az első sorbeli zárjelnél az egyházi szó kihagyassék, és az a második sorban, a törvényhatósági szó után közbevetessék. Az e) p. t. első sorában a semmiféle szó szintén kihagyassék.

Rannicher Jakab hivatkossával az angol bírákra, kihagyatni kívánja ezen szakasz a) pontját, mely arról szól, — hogy a bíró ne lehessen országgyűlési képviselő.

Szeniczey Ödön oda módosítja a) pontot, hogy csak az első foku bírákra nézve álljon, hogy ne lehessenek országgyűlési képviselők.

Mocsáry Lajos és **Henszlmann Imre** kívánják hogy hozzátétessék: „és felsőházi tag.”

A szavazásánál a) pont változatlan marad.

A b) pontnál elfogadtatik Mocsáry azon módosítása, hogy a „közjegyző” szó mint oly intézmény, melyet törvényeink nem ismernek, kihagyassék.

A c) pontra nézve elfogadtatt Zsedényi azon módosítása, mely szerint mondassék: nem viselhet más, akár állami (polgári vagy katonai) akár fizetéses egyházi, akár törvényhatósági stb.”

A d) pont változatlan marad.

Az e) pontra nézve, mely következőleg hangzik:

e) nem folytathat kereskedést vagy iparteleletet vagy bármily oly foglalkozást, mely a bírói hivatal függetlenségével össze nem fér, vagy mely által hivatalos kötelességei teljesítésében gátolhatnák. Mocsáry Lajos azon óhaját fejezi ki, hogy ez kihagyassék, mivel ezáltal minden bíró, kinek egyszersmind földbirtoka is van, e szempontból nem lenne képesített; mivel kisebb nagyobb mértékben könytelen terményei értékesítésére kereskedni.

Tisza Kálmán pedig azt hiszi, hogy e passus oly általános, hogy nem lesz bíró, kit majd e tekintetből nem lehet kifogás alá venni.

Móricz Pál szintén ez érteleme szól, mig **Dietrich Ignác** úgy érte ezen szakaszt, hogy a bíró kereskedést vagy üzletet nem tizhet professzióból, firmája alatt s így elfogadja a javaslat szövegét.

Az f) pont elfogadtatik az eredeti szöveg szerint.

Gajdó Salamon elfoglalja az elnöki széket.

A 8. §-t, melyre a központi bizottság a következő szövegezt ajánlja:

„A bíró nem fogadhat el magánosoktól sem nyugpénzt, sem bármily néven nevezendő adományt vagy javadalmozást, s ha ilyenre bírói hivatalra lépte előtt nyert jogot; tartozik erről hivatalának elfoglalását megelőzőleg lemondani.”

Szilágyi Virgil kihagyatni kívánja, mivel abban a tulajdonjogot megsértve látja.

Dietrich Ignác pártolja a szerkezetet, mert a nyugdíjazottak vagy eo-ípso képtelenekek vannak nyilvánítva, vagy pedig kétes érdekért nyugdíjazottak; az ilyeneket bírói hivatalra alkalmaztatni nem óhajtja.

A szakasz elfogadtatik a főnebbi szerkezetben.

A 9. §-ra nézve, — amelynek eredeti szövege így szól:

„A bíró nem lehet tagja törvényhatósági vagy községi képviselő-testületnek; nem vehet részt azok tanácskozásában; nem fogadhat el azoktól megbízást vagy kiküldetést; és soha sem folyhat be azoknak teendőibe véleményadás vagy bármely munkálatnak teljesítése által.”

Csengery Antal a következő szöveget ajánlja:

„A bíró, ha megválasztatik, tagja lehet ugyan a törvényhatósági vagy községi képviselőtestületnek, — de azoktól megbízást és kiküldetést soha sem fogadhat el.”

Ez új szöveget a ház egyhangulag elfogadja s elveti az eredeti szerkezetet.

A 10. §-t, mely így hangzik:

„A bíró nem lehet tagja valamely politikai, vagy munkés egyletnek, illetőleg gyűlekezetnek; nem vehet részt azok gyűléseiben; nem folyhat be sem közvetlenül azok működésébe, s nem járulhat az ily egylet vagy gyűlekezet határozatához, vagy kérvényéhez.” — Péczy Tamás kihagyatni kívánja, mivel a politikai gyűlekezetek és egyletek nincsenek ellenére a bírói hivatásnak és függetlenségnek.

Babes Vince pedig azt hiszi, hogy a politikai szenvedélyek nemes szenvedélyek s ezeket nem kell elfojtatni.

Szeniczey Ödön pedig hozzá kívánja tétetni a politikai után „agitationalis”, mert csak az ily gyűlekezetekben van a bíró függetlensége veszélyeztetve.

Irányi Dániel pártolja a szerkezetet és a „munkás egyleteket” óhajtja kihagyatni.

A 10. §. elfogadtatik a főnebbi szövegezés szerint. A tárgyalás folytatása holnapra halasztatvan, az ülés d. u. 3 órákor eloszlik.

A „Buda-Pesti Közlönyből.”

A pozsonyi bírói államvizsgálati bizottmányhoz a vallás- és közoktatásügyi miniszter elnökké Neszter Józsefet, Pozsony megye volt főispáni helytartóját, elnök helyettesé Samarjay Károlyt, jogtudort, pozsonyi ügyvédet, új vizsgálo biztosokká pedig Német Lajos megyei törvényszéki bírót, Schauer István városi tanácsost, Schedius Lajos és Kiss Sándor ügyvédek, továbbá Révfy László jogtudort s ügyvédet és Virozil Tivadár, jogtudor s jogakadémiai segédtanárt nevezte ki.

O cs. és ap. kir. felsége f. évi június hó 30-ról kelt legfelsőbb elhatározásával a honvéd-lovasághoz: Forinyák Gyula, a hasznia-kasseli választófejedelem nevét viselő 8. számú huszár-erzed első osztályu századosát hasonló minőségben, — Gabrielli Józsefet főhadnagygyá, mind a kettőt a honvédelmi miniszteriumhoz leendő beosztás mellett legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Kelt Budán, június 7 én.
Gróf Andrássy Gyula, s. k.

Külföldi események.

— Angol- és Franciaország erélyes fardozásai következtében, a porta végre felhagyott a consulsági törvényhozás eltörlésére czélzó és sokáig szívós kitarással folytatott kísérleteiről; ezen úgy áll fog egy hamar ismét szöngyere kerülni, ha csak a portának idővel nem sikerül bebizonyítani, hogy a török igazságszolgáltatás, a rendezett törvénykezés nevére igényt tarthat.

A mi Egyiptomot illeti, téves egy angol lapnak azon jelentése, hogy N u b a r basa és a francia kormány közt a consulsági törvényhozásnak nemzetközi törvényesékek általi pótlása tárgyában egyezmény létesült, — mely Austria, Olasz- és Angolország részéről jóváhagyott csupán annyit tény, hogy az eurpai hatalmak Egyiptom kérelmére beleegyeztek, misserint jövő december hóban cairoi képviselőkből bizottság alakíttassék, mely a capituláció eltörlése s azoknak más intézmények általi helyettesítése felett tanácskozik.

— Don Carlos de Bourbon, kinek párthívei most oly élénk tevékenységet fejtenek ki főleg a baszk tartományokban, A l p h o n s testvérehez intézett levél alakjában manifestumot bocsátott ki, melynek egyes tételei azért érdemelnek felemlítést, mert bizonyítják, hogy olykor a hön óhajtott czél elérésére a merev absolutismus képviselői is tudnak modern elveket vallani, öszintén e vagy csak színel, azt az olvasó ítélteire hagyjuk, ki előtt a spanyol Bourbonok multja bizonyára nem lesz ismeretlen.

„Nem mutathatom be magamat a spanyol nemzetnek mint trónkövetelő — írja Don Carlos — mert hiszem és binnem kell, hogy Spanyolország koronája már fejemen van, még pedig egy szentesített jog erejénél fogva. Születésem joggal ruházott fel, mely szent kötelességet foglal magában, mindamellett óhajtanám, hogy ezen jog népem szeretete által is megerősíttessék, kötelességem ezen zép előtt minden gondolataimat feltárni, annak minden erőmet szentelni, azt megmenteni vagy érte meghalni. Badarság volna részemről állítani, hogy nem egy párt, hanem Spanyolország királya óhajtok lenni, mert melyik férfi, ha méltó a király nevére, elégednek meg egy párt feletti uralkodással?”

Ez annyit jelentene, mint önmagát megalázza le szállani a magas és tiszta régiókból, hol a felség trónel el nem érteve az alacsony és elfogult előitéletektől. Valamennyi spanyol királya akarok lenni, annak kell lennem; nem utasítok vissza senkit, még azokat sem, kik ellenségeimnek nevezik magokat, mert a királynak nincsenek ellenségei; nem véve azokat, kinek. Ha nincs is mi rá eljussak, szükke állam kormányát szem és szeretet spaválódó szabadságba. Ha mind arra véget még teljesite borzalommal tölti óhajtat s mitve nem rejtem el magam e kiszámíthatlan nehézetek a királyság férfainak, kivált p szágnak közreműködők s a nemzet cs. A cortesek se törvényt fogok adni dökhoz intézett leve nyol leend.

Rögeszmém, megadni azt, a mi v daczára még mos csak névleg ismer, a liberalismus leán mondható a törvény gosak s a természet. Mi, a királyok k i r á l y o k a legtiszteletere méltó denekelőtt pedig nyek és gyöngék a. A népet meg souverain, ellenbe nemesség legszebb épp oly szent mint kell örököndie a sz lotája felett, való, ott, hol a régiek el és gazdagokat a sz mazásában megak nyájoknak egyen mindnyájok jogát. A jó és körtl csony sorsuakkal közvetve oda ható hiányában. Azok bírnak, könnyítse ha egyidejűleg jó főbb méltóságokra. A régi Spa forradalom nem v. A népek k ként már áltálja e mint a világhossz jak, hogy a keres háromszáz kis sor tartkoznak, egyált. A pártok, v gokra, gazdaság király ellenben ténél? Mi képezhet a nép szeretete? Hasonló esz radok a dicso rég ami azonban ne a embere is legyek rint borzasztó fele

AZ „AUTONOMIA”

TÁRCZÁJA.

Irodalmi elmékedések.

(Folytatás)

A legnagyobb történetirő, az izraeliták Mózes, vagy a görögök Herodotosa, a rómaiak Liviusa, végre Polibiosz, mind el vannak telve a történelemben uralkodó főnsőbbi vezérlés eszméjével. Liviusz a fátumnak tulajdonítja Rómának oly roppant nagyság lételet (debeatur fatis tanta urbis origo); Polibiosz pedig egy főnsőbbi tervnek ismeri a különféle tartományoknak a római birodalom egységébe való beolvadását. De senki sem ismerte ezek közül oly világosan a történelemnek vezérszellemét, mint szent Ágoston (De civitate Dei) s később az ő nyomán még tisztábban a meauxi sas, Bossuet (Discours sur l'hist. univ.).

E nagy esze világosan rámutatott arra, ki által mindenek lettek, midőn az eljövetele előtti eseményeket rávonatkozva, az utána következőket pedig belőle kiindulva tette érthetőkké. Mert hiszen mi egyebet is jelenének azon igék, melyeket a halottaiból diosósegesen föltámadott Megváltó ékkep intézett tanítványaihoz: „Ime én veletek vagyok mindnap a világ végezetéig” (Máté 28. r. 20. v.) ha nem azt, hogy ő, ki nemcsak a multban, hanem a jelenben és jövőben is folytonosan éltető lelke a történelemnek.

Azért nem is mondja az isteni Ige, mint a tér és idő által korlátozt ember mondaná, leszek, mert nincs mult és jelen az Istennél, a ki mindig van. E belsőleg élő gondolat az, melyet az emberi események mögött az ő és ujkor nagy történetírói mindig láttak, mert valamint a gondolatzerítés teszi az egyes ember cselekményét emberi cselekménnyé, ugy az emberi tények öszegét e főnsőbbi gondolat teszi történelemmé.

Az emberiség vagy egyes nemzet történetének meg-

írásánál tehát a történetírónak látni kell e benső éltető gondolatot, és az emberi cselekményeket mint annak kifejezőit feltüntetni.

Ilyetén magasabb szempont által lehet csak történetirőt képzelnünk, mint a ki az események leírásánál egy élő és szerves egészszé tudja alakítani a töredékeket, mire ha nem képes, legfőlebb is esemény följegyző (krónikás) lesz, de koránsem történetész.

Azon ezalak, melyek az emberi eseményekben szövődnek, az azokból való kiemelkedés nélkül láthatlanok, s azért, a kik az események zajában teszik jegyzéseiket, könnyen egyedi szenvedélyeiktől elragadott írók lesznek, de nem történetészek.

A történetirő az események fölött áll, azokat márdátványlából szemléli, nyugalmát mi sem háborítja, szenvedélytelentül figyel.

E föltelmeledés által válnak az események reávonatkozólag tárgyilagossakká (objectiv) s így lesz képes történetírásának menetében nem saját egyedi nézeteinek ömlengéseivel tölteni a lapokat, hanem az eseményeket tárgyalni.

Majdnem minden időkre utólréhetlen példányképül áll a legtárgyilagossabb történetirő, a görög Thukididesz, ki a peloponneszosi háboru zajából kiemelkedve nyugodt magányából kísérte figyelemmel annak fejleményét. Az újabb korban e tárgyilagoss szemlélet helyett az alanyiség (subjectivitas) lépvén előtérbe a történetírásnál az események elferdítését vonta maga után, a hol is az alanyii vélemények szerfőltt elágazása mellett nem lehet kiigazodni, hogy hol van tehát az igazság.

Ez alanyi történetirők, ha mégis így nevezhetők, a történeti eseményeket egyedi megjegyzéseik, nem ritkán gunyjaik kíséretében szokták történetükbe följegyezni, mely alanyi eljárás által a rendszeres egészet képző történelem fonala egy öszszekuszt gombolyaggá válik, s mi a történelemnek lélekemelő hatását elveszi.

Az alanyiség vagy tárgyilagosság kezelésmódja a történelemre nézve magával hozza annak homályát vagy világosságát. Az alanyiség igazságtalanságot, a tárgyilagosság igazságot foglal magában, minélfogva a törté-

nem, melyben a mint főnebb láttuk az örök igazság él, csakis tárgyilagosan fogható föl alapon. Mert a tárgyilagosság fogalma azt rejti magában, hogy az igazságot kivülnk levő dolognak tekintjük, melyhez nekünk kell alkalmazkodnunk, az alanyiség ellenben az igazság sulypontját az egyedre vetvén, egy soha tisztába nem jvő zűrzavarba roban. E két szempont már a hajdankorban is éles vita tárgyalul szolgált, a hol is a legnagyobb bölcs, Szókratész az igazságnak tárgyilagossága mellett harcolt, a hamis bölcssek (szofiszták) pedig az igazság alanyisága mellett kardoskodtak. Mig Szókratész azt állítja, hogy az igazság valami önmagában független dolog, mely nem törődik avval, hogy egyik vagy másik egyed milyennek gondolja, hanem a maga független minőségében létezik, addig a hamis bölcssek az emberi egyedet állítván minden dolog mértékének, azt következtették, hogy mindenkire nézve igaz az, a mint kinek kinek látszik. Elképzelhetjük, hogy a hamis bölcseslet szerin ugyanazon egy dolog, kivált ha érdekbe tüköz volt, tiz külön egyén előtt tizfélekép látszván, mind a tizfélekép igaznak kell vala lenni. Ez volt az alanyiség és tárgyilagosság küzdelme a hajdankorban, a hol az alanyiség hamissága épen oly kézzel foghatólag kitűnt, mint minden későbbi időben.

Ennélfogva a helyes és igazi történetírás csakis tárgyilagoss szempontból lehetséges, mely a dolgokat és eseményeket ne úgy ismertesse meg velünk, a mint egyik vagy másik egyéneknek látszik, hanem a mint az esemény volt vagy van.

E nézpont azon egyedüli igazságos, melyből az események tekintve a történelem lapjáról biven visszatűkrözöndnek.

E nézpontból látszanak azok egész tejjességökben, mint szinte az egészet tevő részleteikben. Valamint a természet országában minden egyes parány, mely valami nagyobb egyéneknek kiegészítő része, kisebb alakban önmaga is egy egész, ugy az emberi cselekmények szükobb vagy tágobb kiterjedése.

A legkisebb vagy a legnagyobb cselekmény a benne lappangó gondolat által egy egészzé lesz. Azért a

történelem előadhatja egy jeles embernek az életrajzát de úgy tegye ezt, hogy benne egy egészet láttasson, leírhat egy egész korszakot, melyben már sokan szerepeltek, de helyesen csak akkor jár el, ha az egyegy fűző szálakat kimutatva, a korszakot egész kerekdedségében állítja elébünk.

Beszélhet a történelem egy egész nemzetről, de ek' or ki kell mutatnia azon kezdetet, haladást és hanyatlást, mely a nemzet életét tette, azon egyedet, kik által és azon tényeket, melyek következtében az emelkedés vagy sulyedés történt, hogy azon nemzetnek élete egy teljes egészet legyen.

E kerekded egészszé nem képződhetik az emberi események óriási halmaza s nem lehet tulajdonképi történelemmé azon minden legkisebb részt átható örök gondolat nélkül, — mely a történelemnek egyedüli központja.

A történeti tényeknek, mint egy részekből álló egésznek fölfogása kisebb mértékben megilleti a hajdankort is, de legnagyobb terjedelemben és teljes egészlet, en még is a Megváltó eljövetele után tñt az föl. A hajdankor részletes egészről beszélt, az ujkor pedig egyetememes (katholikus) egészszel foglalkozik.

Részletes egészet tesznek Plutarchosz és Korneliusz Neposz életrajzai, Herodotosz történeti k'nyvei, Thukididesznek a peloponneszosi háboruról írott művei, Liviusznak Róma századairól tett följegyzései ellenbe egyetememes egészet tñntetnek elő Cantu Cezár, Schlosser, Becker, Rotteck stb. egyetememes (katholikus) világtörténetei.

Ez egyetememes világegyesség fogalma csakis azután gyökerezhetett meg az emberi elmékben, mikor a megtestesült Ige tanítványait nem a rómaiak vagy zsidókhöz, hanem a föld minden népéhez küldötte, s mikor előre megmondotta, hogy az utolsó napon nem egy vagy két embert, hanem a világ minden nemzetiségeit egybegyűjtendi napkeletől napnyugotig.

E fogalom adhat tiszta eszmét azon teljes egészről, melynek nem csupán a történelemben, hanem minden egyéb irodalmi műben is uralkodnia kell.

csenek ellenségei; nem véve azokat, k nek. Ha nincs is mi ra eljussak, szükke állam kormányát szem és szeretet spaválódó szabadságba. Ha mind arra véget még teljesite borzalommal tölti óhajtat s mitve nem rejtem el magam e kiszámíthatlan nehézetek a királyság férfainak, kivált p szágnak közreműködők s a nemzet cs. A cortesek se törvényt fogok adni dökhoz intézett leve nyol leend.

E nagy kite fogalmunk azon dalmi múltól me vagy Bossuet és nem oly férfiak, s teljességnek fény, hogy beszédeik te olvadjanak. A megteste ugyanannyi kirap föklez és Eripió Schiller és Vörö Viktor, Bulwer, az irodalmaknak termékeiben föllis. Ha az embe volna, gondoljuk elmeje a kezdetű sára törekedett v nyire egyforma, rendkívül nagy te Kezdet, fejlődés é mi művek teljess kelleke. Ha már a hajdani és újabb megvalósítójában föllismerhető, me képen megváltói halálát nyomozóé. Vannak titk zadon keresztült, mint a hajdankor sal állnak előtűt tette föl az őket san jelentékeny ná ennek sajtás. Ki bírna t lyet ugyanazon utba a felől, hogy

zlönyből.

alati bizottsághoz a zter elnökké Neszter ani helytartóját, elnök tudort, pozsonyi ügy- g Német Lajos megyei ván városi tanácsost, ügyvédek, továbbá t és Virozsil Tivadar, árt nevezte ki.

ények.

g erélyes fázisú isai llyagott a consulsági s sokáig szívós kitar- zen úgy állt fog egy a csak a portán idő- y a török igazságszoi- kézés nevére igényt

egy angol lapnak azon s a francia kormány k nemzettől: törvény- egyezmény létesült, — ág részéről jóváhagyott pai hatalmak Egyiptom ut júli 6-án december hó- g alküszése, mely a más intézmények általi

kinék párthívei most ki főleg a bask tarto- melynek egyes tételei a bizonyítják, hogy oly a merev absolutismus ket vallani, öszintén e iteleterre hagyjuk, ki a bizonyára nem lesz mat a spanyol nemzet- Carlos — mert hiszem ap koronája már feje- ett jog erejénél fogva. mely szent köteleességet ajtánam, hogy ezen jog ittéssék, köteleességem imait feltárni, annak gmenteni vagy érette ről állítani, hogy nem királya óhajtok lenni, raly nevére, elégednek ? nmagát megalázva le- ól, hol a felség trónol gult előítéletektől. Va- lenni, annak kell len- meg azokat sem, kik mert a királynak nin

csenek ellenségei; mindenkit hívok a haza nevében, ki nem véve azokat, kik irántam ellenségeseknek látsza- nak. Ha nincs is mindnyájokra szükségem, hogy a trón- ra eljussak, szükségem lesz mindnyájokra, hogy az állam kormányát szilárd rendíthetetlen alapokra fektse- sem és szeretett spanyol hazámat gyümölcsöző békében, valódi szabadságban részesíthessem.

Ha mind arra gondolok, a mi a nagy cél elérése végett még teljesítendő lesz, a vállalat nagysága hideg borzalommal tölti el szívemet. Érzem magamban a bő óhajást a művet megkezdeni, az erőt azt beféjezni, nem rejtem el magam előtt az ezen feladattal összekapcsolt kiszámíthatatlan nehézségeket, valamint hogy lehetetlen azokat a királyság részrehajlatlan és tiszteleter méltó férfiaknak, kivált pedig a cortések által képviselt or- szágnak közreműködése nélkül legyőzni, hol a tevékeny erők a nemzet conservatív elemei egyesülnek.

A cortések segélyével Spanyolországnak oly alap- törvényt fogok adni, mely — miként az európai uralko- dókhoz intézett levelemben mondtam, — végleges és spanyol leendő. Rögszeműm, örök óhajatom: Spanyolországnak megadni azt, a mivel néhány tévelygő hazug beszédei daczára még most sem bír: a szabadságot, melyet csak névleg ismer, a szabadságot, az evangélium s nem a liberalismus leányát, a szabadságot, mely csak akkor mondható a törvény uralmának, ha e törvények igazsá- gosak s a természeti, az isteni jognak megfelelők.

Mi, a királyok fiait tudjuk, hogy nem a né- pek vannak a királyokért, hanem a királyok a népekért: a király legyen a legítiszteletre méltóbb férfi s az ország első nemese, min- denekelőtt pedig tegye dícsővé önmagát, mint a szegé- nyek és gyöngék atyja. A népet megosalják, midőn azt mondják neki, hogy souverain, ellenben igaz, hogy az erény és tudomány a nemesség legszebb neme, való hogy a koldus személye épp oly szent mint az uré, hogy a törvénynek épp ugy kell örököndie a szegény kunyhója, mint a hatalmas pa- lotája felett, való, hogy újabb intézmények szükségese- ott, hol a régiek elégtelenekek bizonyulnak, a nagyokat és gazdagokat a szegények és alacsony rangúkat bántal- mazásában megakadályozni; való továbbá, hogy mind- nyájoknak egyenlő joguk van az igazságra s hogy mindnyájok jogát egyenlően tisztelni kell.

A jó és körültekintő kormányknak kivált az alac- sony sorsuakkal kell foglalkoznia, közvetlenül vagy közvetve oda hatnia, hogy a szegény ne legyen munka hiányában. Azoknak, kik erre elegendő képességgel bírnak, könnyítse meg a tudomány megszerzését, hogy, ha egyidejűleg jók is, nyitva álljon előttük az ut a leg- főbb méltóságokra.

A régi Spanyolország jó volt a szegényeknek, a forradalom nem volt az. A népek közértársaságról álmodozó része lassan- ként már átlátja ezen igazságot, mely egykor fénylőn mint a világosság fog előtörni; mindnyájan tapasztalán- dák, hogy a keresztény monarchia teljesítheti azt, a mire háromszáz kis souverain, kik zajongó gyűlekzetben vi- tatkoznak, egyáltalán nem képesek.

A pártok, vagy pártfőnökök mindenkor méltósá- gokra, gazdagságra és hatalomra áhítoznak, keresztény király ellenben mit óhajthatna egyebet népe jólé- ténél? Mi képezheti a világon egy király örömét, ha nem a nép szeretete? Hasonló eszméktől és érzületektől áthatva, hű ma- radok a dicő régi spanyol monarchia hagyományaihoz, am: azonban ne a gátol, hogy egyszersimind a jelenkor embere is legyen és a jövőre gondoljak. Átlátom, misze- rint borzasztó felölősséggel jár Spanyolország restaura-

tóját megkísérteni; ámde másrésztől a győzelem is vé- getlen dicsőséggel árasztana el. Születésénél fogva jogom van Spanyolország ko- ronájára; jogaimat szent köteleességnek tekintve, ma- gamra vállalom a felelősséget, igénybe veszem e dicső- séget. Keblemet azon remény tölti el, hogy Isten és a spanyol nemzet segélyével nagy dolgokat fogok végbe- vinni; jövő századok hirdetni fogják, hogy jó király voltam, s hogy a spanyol nemzet nagy nemzet.

A mobilis kormányzásban a fehérország né- pesség között nagymértvű vallás-politikai mozgalom fej- lődött ki. Egy közönséges ember a világmegváltónak mondja magát s a lengyel uralom újalkotásának esni- nál propagandát. Az új profétának nevét s eredetét ki sem ismeri, folytonosan csodákat tesz s 12 apostol által kísérteti magát. Az orosz hivatalos közegek minden fá- radozásainak daczára nem voltak képesek őt hatalmukba keríteni, mert a szerető köznép őt folyton elrejtí.

Most, midőn a lengyel papság utolsó részét is eltzi az orosz kormány, lengyel lapok a közlülé áldozatul esettek számát közlik. Az 1863-diki lázadásban résztvett miatt elhalt: 1) 37 pap, ki résztint a csatatéren, résztint a bitófán vértzett el az oroszok kezei által. 2) 5 püspök, 3 praelatus, 218 pap Oroszország bel- sejébe vagy Sziberiába deportáltatott. 3) 200 pap kisebb-nagyobb fogságblütetést szen- vedett. 4) 44 pap a büntetés elől külföldre menekült. Ezen áldozatok csak a válóságos lengyel részekben elhulltak számát teszik. A lengyel lapok az 1863 ki küzdelemben résztvétért összes deportáltak számát 140,000-re teszik.

Ujabb hírek. — A „Constitutionnel“ hírként jelenti, hogy a kor- mány ellenezni fogja a közép párt interpellációját mint mely az alkotmányt ellenkezik. M a d r i d, jul. 8. A contes a Herrera igazságügy- miniszter ellen beadott bizalmatlansági szavazatot 142 szóval 94 ellen elvetette. B r u s s e l, jul. 8. A Belgium és Franciaország közt létejtött vasuti egyezmény aláírása elvárhatlan, most azonban már kiegyenlített nézetkülönbség miatt minddeddi elhalasztatott, s mind az aláírás, mind az egyezmény közzététele rövid idő alatt váratik.

D a r s t a d t, jul. 6. (Kamara ülés). A bizott- mányi előadó közlése az egyezmény-előterjesztmények fölötti gytdarabokat s a bizottság nevében indítványozza Hoffmann javaslatainak elvetését. A kormány ennek el- lenében egy törvényjavaslatot, mely az egyház szervezet szabályozására vonatkozik, megvitásra ajánlja. A mi- niszterek távol vannak. L o n d o n, jul. 6. A felsőház az ir egyházbill fölötti bizottmányi tanácskozást bevégezte. Cairn indít- ványa, mely a főlöalegek hovatartóztatásának elmellőzési határozatára vonatkozik, 160 szóval 90 ellen elfogadta tott. Minden többi szakasz változatlanul elfogadtatott. A jelentés bétőre halasztatott.

UJDONSÁGOK.

— A „Szabad Egyház“ t. szerkesztősege bizalommal fölkeri mindazon egyházi és világi urakat, kik az „Autonomiába“ akár név alatt akár névtelenül irtak, becses dolgozataikkal ezután a „Szabad Egyház“ at is támogatni szí- veskedjenek. — Meghívás. Az „Országos köznevelési egyesület“ szombaton, július 10-én d. u. 5 órákor az akadémia Kis- faludy termében rendes közgyűlést tart.

E nagy kiterjedésű teljesség nélkül nem lehetne fogalmunk azon kisebb teljességről, mely minden iro- dalmi műnél megkivánatik. Demosthenes és Cicero, vagy Bossuet és Pázmány nem pusztán szillessztek, ha- nem oly férfiak, kiknek elméjébe az említett nagyszerű teljességnek fényugára alászállván, — azt eszközölte, hogy beszédekij teljesen kerekdedd és szerves egészsző olvadjanak.

A megtestesült Ige által kifejezett teljességnek ugyanannyi kisugárzásai azon teljességek, melyek Szof- okleasz és Euripidesz tragiáiban, Shakspeare, Göthe, Schiller és Vörösmarty színműveiben, Dumas, Hugo Viktor, Bulwer, Dickens és Jósika regényeiben, szóval az irodalmaknak az emberi életet ábrázoló bármely egyéb termékeiben fölmerhetők. Ha az emberiségnek kezdete, fejlődése s vége nem volna, gondoljuk e, hogy a világirodalom minden nagy, elméje a kezdetnek, kifejlődés és befejezésnek előállítá- sára törekedett volna? S ha a kisebb részlet mindeny- nyire egyforma, hisszük e, hogy az egészbe olvadva reudiktív nagy terjedelemben nem ugyan olyan lesz? Kezdet, fejlődés és befejezetés a világnak és az irodal- mi művek teljességének egyiránt egyik nélkülözhetlen kelléke. Ha már a Megváltó megjelenése és működése a hajdani és újabb nagy írók fogalmában és eszméjöknek megvalósításában az ó irodalmi művekben is világosan, fölmerhetők, mennyivel szembeültőbb lesz, ha kivált képen megváltói működését, vagyis az ő szenvedését és halálát nyomozzák a világirodalomban. Vannak titek az emberiség életében, melyek szá- zadon keresztül, még a jelen fölvilágosodás korában is, mint a hajdankori leleplezett szoborSaisban, azon aláírás- sal állnak előttünk, hogy még egy halandó sem lebben- tette föl az őket eltakaró fátyolt. E titek közt bizonyo- san jelentékeny helyet foglal el az emberi szív. Kit tud- ná ennek sajátágait kimagyarázni? Ki bírná megfejteni azon különös vonalmat, melyet ugyanazon szív az öröm és bu iránt érez? Ki igazit- utba a felől, hogy miért tud az emberiség oly roppant

E közgyűlés tárgyai lesznek: 1) Schwarcz Gyula elnöki beszéde az egyesület működéséről hazai közoktatásügyi állapotainkkal szemben; 2) titkári je- lentés; 3) pénztárnoki jelentés; 4) Gonda László tag fölívása a felekezett nélküli tanodák érdekében; 5) dr. Fischer J. tag előadása a természetismeről az elemi ta- nodában; 6) Rapos József reformjára lata a tanépü- leteknél; 7) indítványok; 8) elnöki zárásó. Az egyesület tagjai, ugyisintén a művelt közönség e közgyűlésen minél nagyobb számmal megjelenni ké- retnek. Pest, 1869. jul. 8.

Elnöki megbízásból az igazgató titkár. — Ftdő Petzkn Román baziási plebánus ur ha- láláról vettünk a mai postával szomorú tudósítást. A bol- dogult azon nemesebb gondolkozású férfiak közé tar- tozott, kik a kor intő szótátát felfogva, az előhaladás zászlaját bátran lobogtatták; megvalósításán, s a meg- győződése szerinti nemes irány öszetelen, egyenes- leltt és buzgó hajnoka és pártolója volt, kinek elvezet- tését a jobb ügyek harcászai méltán fajlalhatják. Nyu- godjék békében!

— Ujabbban a következő nyomtatványokat vet- tük: „A fölvilágosultak“ regény, írta B o l a n d e n Konrad, német eredetiből magyarárt a p e c s i u ö v. p a p s á g S z. P á l - t a r s u l a t a, 2 kötet. — A csinosan kiállított két kötetnek csak megjelenését jelez- tük ezuttal, meg levén közölvé, hogy a szép törekvést ötv. papáság tartalmas és élvezetes olvasmányt óhajtot nyújtani benne az olvasó közönségnek; alkalmaslag bö- vebben szólnak hozzá. — A magyar királyság földirta- népiakolák és a nép használatára. Versekbe szedte R. Ignác. A kis füzetke hézagpótlólag tölti be helyét, s rö- vidége igen ajánlatossá teszi, ép azért óhajtodó volna, hogy némi átdolgozás alá vegye a t. szerző, mi példálul az „alkotmány“ -ról szóló pericopánál kívánatosnak mu- tatkozik, — továbbá két kiadású „ó hitű imálságos és énekeskönyv“ ... fordítá R o s k o v i c a Ignác, — „görög katb. katekizmus vagyis a keresztény tanítás ele- mei“ írta R o s k o v i c a Ignác hajduböszörményi gör. katb. lelkes.

— Vajda János ismert írónk és a „Virasztók“ költője, hosszabb halgatás után ily czimú munkával lép a közönség elé: „Vázlatok 1848-49-ből.“ mi a czim után itélve, érdekes irodalmi termék leendő. — A „Magyar Állam“ mai (jul. 9.) számában olvassuk, amit következők: „Nyilatkozat. Azon nem- telen megrohanásra, mely az „Autonomia“ június 26 ki számában a M. Allam egyik lapigazgatója ellen in- tézetett, rövid de szigorú tények fognak felenni; amit addig is, míg az illető, most súlyosan beteg lapigazgató felülül, azon kevesek kedvéért hoztunk szóba, kik azt hiszik, hogy már a durva önbíraskodást sem lehet válasz nélkül hagyni.“ — Bizonyos, hogy ama rövid tényeket (még ha hosszúra kiterjednének is), megfeszített türe- lemrel várjuk, s örömtünkre szolgál, hogy tegnap már az itt érdekelt lapigazgató urát láthatuk, midőn az Orczykert úde levegőjét sétálva élvező, mert hisszük, hogy mármot az érdemleges válasz sem maradhat soká, — ha azonban még súlyos betegségeknek mostani sta- diuma is akadályozná őt ebben, szivesen óhajtnak, hogy teljes egészszőgt hovahamarabb visszanyerje. (Né. A felszeli figyelemmel való várásról eszintke jutt, hogy önk azzal a Pesti-Napló-féle 2-ik nyilatkozatott ugyan vannak, mint a zsidók a Messiással: várják, várják, pedig már 147-ik számunkban megjelent. Vagy csak ha- miásokdakt mult vasárnap circularokkal?)

— Az „Unio“ gszalom-rezvényfáraság tegnap d. u. 5 órákor a maloméptlet nagy termében gr. Erdődy István elnöklete által tartá első rendes évi köz- gyűlést. Az igazgatói tanács jelentéséből kitűnik, hogy a malom felépítése sokkal több időbe került, mintsem azt annak idejében képzelték volt, a társaság azonban a mulasztással mitse „vesztett, minthogy f. évi jun. 28-án a malom már megkezdé működését, tehát ép oly időben, mely a malomokra nézve a legkedvezőbb. A közgyűlés ezen jelentést megelégedéssel fogadta, az igazgatói taná- csot pedig azzal h talmazta fel, hogy a malom további szűkségeitnek fedezésére 300,000 frtnyi kölcsönt ve-

mutatásnál azután meg kell különböztetnünk az áldo- zatra szánt bakt (χορὸς), mely szenvedett s a körülvevő sokaságot, mely eleinte ugyan csak szemlélő volt, de később érzületet ez alkalomra készült szomorú ének (ὄδυ) által is kifejezte. A szenvedő bakt és a fájdalmas érzületet hangoz- tató ének egybeolva lásából lett a görög tragedia, me- lyet a magyar szomorujáték, szó csak homályosan ér- telmez. Így volt ez áldozás minden nemzetnél a hajdan- korban, de az irodalmi tragoedia csak a görögök áldo- zatából fejlett ki, honnan a görög tragoediáknak mely vilálos jelentősége származott. Eszchilos volt az, ki a tragiáknak irodalmi jelentőséget adott, midőn az áldo- zatnak természetét élis figyelmével áthatva belátta, hogy a bakt nem a tulajdonképi alak, melynek szenvedni kell, hanem az csak helyettes, és így meg az áldozatok bemu- tatása tovább is a bakok vérenek kiontása által történt Eszchilos az ő tragiáiban e szenvedő jelkép helyett a valódi alakot vagyis az embert mutatatta be. Innen a tragedia első nyilatkozványai tulajdonképen csak két személyből állanak, vagyis a szenvedő egyéniségből és a körülvevő népből (chorosz).

A szenvedő alak, mely rendszeren valamely hitregei öslény, gyötrelmei fölött panaszokodik, a környező oka- ság pedig, melyet karnak nevezünk, a szenvedő iránt rokonérezelmek mutatja magát. Így látjuk ezt Eszchi- los „Lelánczolt Prometheus“ -ában, a hol Prometheus az emberiség ügyében tett fázadosásai közepette meg- gátoltatik és égi Erő és Hatalom által a Kaukasz hegyére lánczoltak. Itt éjjelenként megnövé máját min- dennap egy odarepülő sas emésztí föl, mi által szerflött kínlódik. E kinek közepette megjelenik az ókeanoszi nimfák csoportja (chorosz) és a panaszokó Prometheus iránti részvétét meleg és érzékeny szavakban tolmácsolja. Így megyen ez még teljesebben kifejtett alakban Szofokleasz és Euripidesz görög tragoediáirólknál is, kik a főszemét, vagyis a közgyűrt áldozatul e ott hőst és a hallgatóság

részéről a rokonérezelmek, mint a tragoedia fő kellékét tekintették. Habár némi módosítással, de lényegében ugyanez az újabb tragiáki főszejméje is. Szüvendett és kezer- vet ábrázolni s ez által a hallgatóság szívét megindi- tani, fő törekvése az újabb tragiáknak is. De mivel a hajdankorban az embri szabad akarat fogalma nem volt még teljesen kitisztaáva, a hősök szenvedése és mintegy kéréletetlen sors általi megtörtetés gyanánt tűnik föl, ellenben az újabb tragiáknak szabadon választó hősei küzdenek, s bár anyagilag eltapodtatnak, mégis világosan kitűnik, hogy lélekleben győzhetetlenek maradtak. Mig a hajdankorban tragikus hősei anyagi fájdalmakkal küszködtek, addig az újabb tragiáirók egy lelki küzdelmet állítanak elő, melyben elv harcöl az elv ellen. Ily fogalommal bírtak a szomorú (tragi- cum) eszméjéről Shakspeare az angoloknál, Corneille és Racine a francziáknál, Alfieri az olaszoknál, Göthe és Schiller a nemetknél, Vörösmarty és Kisfaludy Károly a magyaroknál. Azért mig a hajdani tragiáknál a bonyodalom és az abból történő kifejlődés hiányzik, az ujkoraiak a szabad akaratnak a körülmenyekkel való harezát tntetvén elő, nem annyira az áldozatul esét, mint inkább a megelőző körülményeket tárgyalják. De akár a hajdani akár az újabb tragiákiak szellemet is kintak, azoknak az egybehangzó sajtóságát csak a legtragikusabb alakból, a világ Megváltójától származ- tathatjuk le. Az ő átható szelleme nélkül lelketlen dol- gokot teztünk sajátunkká, ő általa pedig a világ ösz- szes tragiáit a kálvária hegyen végbement tragiáiban látjuk egybeönni. Az örök igazság itt látszik anyagilag megtörni az igazságtalanság elve előtt, de ugyanitt tá- mad az föl halottaiból is. Itt siránkoztak Jernvásiem leányai a legártatlanabb lény fölött, midőn az az em- beri nem megváltása ügyében reája nehezdedt kínokat szenvedte. E tragedia nélkül esztelenségé vála a tragi- kus hőök sorsa, de ez által dicő és magasatos lett azok halála minden idők szeméi előtt.

(Vége köv.)

gyen fel. Mintán a próbámérleg kivonatban felolvasta- tott, elnök bemutatta a malom igazgatóját, Weisz J. János urat, mint oly egyént, ki iránt a társulat legszebb reményekkel lehet, ki működési idejének rövid tartama alatt küll- és beföldön számos oly ügynökséget állított fel, mely által az üzlet már is a legszebb forgalomnak örvend. A közgyűlés az igazgatót és buzgó eljárásáért megelégedé- sül szejálatát fejező ki ezután a közgyű- lés jegyzőkönyvileg azon nagy veszteség felett, mely az igazgató-tanácsot érie dr. Balassa, a malom egyik alapítójának halála által. Megválasztattak ezek után vá- lasztmányi tagokul: Brüll Miksa, b. Nadivojevics, szám- vizsgáló tagokul pedig Uhl Sándor, Büchler Sándor, dr. Gyucz Gyula urak, mire a közgyűlésnek d. n. 6 órákor vége lön.

— Egy férj-csábítás gyümölcsei. Két nős va- suti munkás, kik meglehetően jó viszonyban álltak egy- mással, dolgoztak a n. váradi vasuti munkálatoknál. Az egyik munkás neje azonban a másik nő férje iránt titkos gerjedelmekre gyulva átlépte a barátságos viszony ha- tárait; étel s itallal kedvetekedt több ízben neki s csáb- bitó szavakkal igyekezett őt hűségének megtörtésére bir- ni. E gonosz működéseben ezjelát már majd teljesen elérte a csábító nő, mert annyira hálójába kerítö a férfit, hogy ez hideg közönyvel viseltetett neje s gyermekei iránt. Neje azonban megtudván a másik nő ármányait s csábításait, egy alkalommal haragos szavakkal int őt, hogy szűnjék meg gyalázatos csábításával, mert külön- ben a hol találja, ott fogja rögtön megölni. A kitörő fenyegető szavak daczára azontul is folytatta ármányait a csábító, elannyira, hogy a férje által teljesen mellözött megcsalatlót nőn erőt vett a szuszuvagy, melyet végre is hajtott akként, hogy lesbe állt s a találkozás percé- ben a csábító nő arcát vitt rióli alá löntötte. A meg- boszult nő sebeiben fekszik s egyik szemét hibetöleg elveszti a nemesis büntetésé folytán. A bosznál el va- nu fogva a büntett miatt, mely törvényszékhez már átte- tetett. (B-r.)

— A „Debreczen“ a következő esetet beszéli el, megjegyzéssel is kísérvén. „Egy ezéki mészáros Sz. a mult heten Bosznában marhá vésárost, s azokat Eszék- re hajlatta. Egy hasas tehént levágtatván, abban bornyu helyett egy természetes emberi fölvetölt szörny sztt lött találatot, mely szeszebe tetévén a bécsi muzeumnak kit dett be. A paritás elvén legközelebb bizonyosan majd a mi muzeumunk fog Hietzingből vagy Mödlingből valami természetes ritkaságot kapni.“

— Csehországban, jelesen Pankrácz községében június 5-én este 7 órákor a H n a z l n a e p é l y tar- tott. Este 8 óra után a pankrácz községelőjáró vendéglője előtt az ünneplésny menet megindult. Elöl 12 lo- va banderialista, valamennyi szines lampiumokkal, — utánok a zászlóvivő s a rendező bizottság szintén lam- pionokkal; a zászló után egy fekete lámpa vitetett, me- lyen a huszíták jelvényei: a serleg, a csepelő és a haj- nali csillag veres transparent szinnek volt látható, s e jelvényeket körülbelül 6000 ember kísértö a Pacbar melletti kerthe, hol Husznak szobra egy veres sátor alatt fel volt állítva.

A szoborhoz érve, egy énekkar huszitia egyház- dalt énekelt, egy szónok alkalmi beszédet mondott, a beszéd után a szobrot egy régi cseh nemzeti színtőnye öltözött leány koszorúzta meg, a koszorúság alkalmával „Slava Czechum!“ hangzott, a leány pedig következő szavakat mondta: „Testét elégettetted, de szelleme hal- hatatlan.“ Ezzel az ünneplésnek vége szakadt s a közön- ség a Husz szobornak bengali tűzzel megvilágítása mel- lett szótoszlott. — Ugyanazon napon este 7-8 óra közt Prágában a Bethlehem-téren körül 4000 ember gyűlt össze, több ház ki volt világítva, és zászlókkal dí- szítve. A többi közt a Halanekfüle serfőzde is zászlók- kal volt ékítve s a ház közepén Husz szobra állott. — Pont 10 órákor a szobor magnesium világítás által lát- hatóvá tetteék, mire az összegyűlt nép hatalmas Sláva- kat hangoztat és a „Kde domov muj“ -féle dalt kezdi énekelni. Ugyane pillanatban egy osztály rendőrség jelen meg s a népet elosztatlan akarja, a tömeg elvonult ugyan a térről, de a szomszéd utcákrban még körülbelül 12 óráig együtt maradt hangoztatva Sláviát. A rendőr- ség csak azért osztalta állítólág szét a tömeget, mert nem volt bejelentve az ünnepléy.

Kiadó-tulajdó nos és felelős szerkesztő: ZOVÁNYI J. MIHALY.

T O Z S D E.

Pesti áru- és értéktársaság július 6-án			Befizetés	Pénz	Ár	Pénz	Ár
Gabua-árak.							
Buza hánsági	83	3.70-3.85	63	1800	1800	200	Első magyar gőzhajózás
" tiszai	85	4.20-4.45	40	690	700	200	Alföldi vasút
" pesti	87	4.70-4.80	40	180	185	200	Magyar éjszakai vasút
Hétszerez	83	3.80-3.95	1000	1290	1300	148	Magyar földhitelt. záloglevelé 5%
Rózsa	85	4.30-4.55	500	1280	1290	92	Kereskedelmi bank záloglevelé
Árpa serfőzére	87	4.80-4.90	500	650	660	175	Gépgyár
Zab	88	2.97-2.99	150	157	160	290	Vontatógőzhajózás
Kukorica hánsági	88	2.35-2.60	100	103	105	180	Zaratzky gyufagyár társaság
Hab	88	2.05-2.30	500	585	509	175	Lás m. vonalzó és könyvnyomda-t.
Élesztő	88	2.05-2.30	500	585	540	115	Pécsi briquette
Rép	88	1.75-1.85	500	290	295		
Lórmag magyar	85	3.50-4.	500	515	526		
" francia	80	2.30-2.50	600	610	610		
" török stájer	80	5.50-6.	500	515	515		
Szalonna vidéki	80	5.25-5.50	200	210	212		
" helybeli	100	31	200	208	208		
" füstölt	100	45	200	205	205		
Aszalt szilva	100	26-28	500	506	510		
Dio debreczeni	100	33-34	500	496	500		
Méz sejtés	100	40-41	200	230	235		
	100	8-8 1/2	200	205	210		
	100	9-10	315	610	612		
	100	8-9	210	175	185		
	100	19-20	300	300	345		
	100		300	300	280		
	100		150	216	206		
	100		200	84 1/2	95		
	100		200	180 1/2	191		
	100		200	478	480		
	100		61	26 1/2	26 1/2		
	100		210	430	450		
	100		525	658	662		
	100		100	92	93		
	100		110	110	111		
	100		275	280			

H I R D E T É S E K.

29. SZ. URBAN KÁROLY KÖFARAGÓ

Pesten kerepesi-ut 29. sz. a.

ajánlja magát mindennemű
siremlékek, szobrok és egyházi oltárok
elkészítésére.

Továbbá elvállal bármilyen
építkezési munkákat
a legolcsóbb áron.

Vidéki megrendelések a legpontosabban eszközöltnék.

Legnagyobb raktár Magyarhonban.

Misemondó ruhák

pluvialék, dal-matikák, albák, rochetti, velumok, vankusok, egyházi iskolai és czéh lobogók, oltár terítők, infulák, kesztyük, harisnyák és cipők-mónstranzok, helyhe, ciboriumok, gyertyatartók, kereszttek, paci-ficálék, füstölők, lámpák,

valamint mindennemű **EGYHÁZI SZEREK** legjutányosabb áron kaphatók

ÖBERBAUER ALAJOS
gyárraktárában vacsi-utca 15. sz. Pesten
Árjegyzékek és minden utasítás kívánatra beküldetik.

Értesítés.

Alulírt tisztelettel adom tudtára a n. érleim közönségnek, miszerint a nély **Gombos Bertalan** ur által feltalált **ERŐSÍTŐ-ITAL** raktárságát.

Kérem a t. sz. közönséget szíveskedjék feljegyezni, hogy az alulírt italt nem szorogtatja, hanem a közönségnek ajánlja. Ezen erősítő-ital nem szorogtatja, hanem a közönségnek ajánlja. Ezen erősítő-ital nem szorogtatja, hanem a közönségnek ajánlja.

ERŐSÍTŐ-ITAL

Alulírt tisztelettel adom tudtára a n. érleim közönségnek, miszerint a nély **Gombos Bertalan** ur által feltalált **ERŐSÍTŐ-ITAL** raktárságát.

Az életerőnek fentartása a valódi HOFF-féle egészségi malátá-kivonati-sör által, a legfőbb aggkorig is, bebizonyult tény.

Két elismerő levél; egyike 10 éves, a másik a jelenkorból származik.

I.
Hoff János udvari szállító urnak Berlinben.
Baden, Bécs mellett, 1859. február 20-án. Ön malátakivonata bámulatos erősítő batással van reám, 76 éves aggyastánra; én most már nem élbetek e szer nélkül, noha tudom, hogy engemet fiatallá nem tehet.

Dr. Wuthweri Mederer.

II.
Hoff János ur központi raktárnak Bécsben, Kärntnerring 11. sz.
Baden, 1869. február 20-án. Ön malátakivonati egészség sörét én már nem nélkülözhetem ez tartja főn életemet, azért kérem, ne hagyjon reá sokáig várakozni.

Dr. Mederer.

Ehhez mellékletül idézzük még a következő levelet:
„Potadam, 1869. február 15-én. Hogy ön malátakivonata és egészségi malátacokoládéja már számos betegnek egészséget hozott, világszerte ismert dolog; de leginkább örültem én, midőn jó barátomnak sorvadásban símlődő gyermeke (egy csecsemő, mely anyját kora halál által elvesztette) a csodálatos malátacokoládépor által, mi nekike a csecstej helyett adatott, ismét erősült és szemlátomást jobbul, mint azt már senki sem hitte volna.

WOLFF, kereskedő, Naunerstrasse 49.

Igy szólnak még számtalan levelek.

➡ Az egyedül valódi Hoff-féle malátalétegegyeségi-sör valamint az egészségi malátá-cokoládé és malátá-cukorkák főrakhegye egyedül: Bécs, Kärntnerring 11. sz. A rag-jegyen **JOHANN HOFF** névön.

Árak: Malátalétegegyeségi sör üveggel és csomagolással együtt: 6 üveg 3 frt 70 kr., 13 üveg 7 frt, 28 üveg 14 frt, 58 üveg 27 frt 30 kr., 120 üveg 55 frt. — Egészségi malátacokoládé 1. sz. 1 font 2 ft 40 kr., 2. sz. 1 font 1 ft 60 kr., 5 fonthoz 1/2 font, 10 fonthoz 1 1/4, ingyen adatik; — Malátá-cokoládépor csecsemőknek a hibázó csecstej pótlékául 80 és 40 kr.; — Malátá-mellcukorkák 60 és 30 kr. Mind Bécsben feladva.

Kapható Pesten **TÖRÖK JOZSEF** gyógyszerész urnál, királyutca 7. sz.

III. EV

Előszó

egész évre

negy

beigatási d

5 kr.; bélyeg

A „nyiltár”

Felszirel

csontosult elő

rén, s a pártok

különben legj

önössége.

A kath.

tiszta forrásbó

alkotmánykizé

zós ere van: 3

A szabads

uj kor államai

di akarat érvén

hagományaké

lomi életét alak

gok új rendét

Feltűnő té

mig beisméri a

nak forrását ut

nak tekintí

hogy az állam

érdekek a főp

pedig nem is p

revezezett jöhi

Olvastunk

lyek nem keves

autonómikus m

sugalmazott u

hierarchia hata

A jelen eg

veszbé is jartas

az autonómikus

protestans aut

mogalmas nap

tikai és társadé

viharzottak át

nál nemcsak p

sok is tényked

Tudhatja

évbén ténynyé

nem pap, nem g

gi kath. egy sz

József miniszte

intézett felhívá

igen ovakodva

nomia iránt u

ménynek.

Rómáról

Ott ha v

nem ellenezhet

viszonyainknak

bad téren fejlő

igazság is para

nem a legjobb

autonómiát.

Végre az

montanismus ó

Am hisz a

ellenesei az aut

tánok s nem jaf

talán felekezeti

ánkat csirájaba

A kath.

irányban oldha

zók szándékain

megfelelő legye

S megnyug

reinket, hogy o

ben a haladás é

kor biztosítva

Ha a főp

lását szorosán t

a dolog termész

„non possumus

papság minden

boldogság irán

S ha csak

irányu ezen kat

a legszabadelvé

oly széles alapu

zett, t. ljes suffi

bizottság által

cencus!

Mi hiszsz

nomia, a jelen s

elvíbb alkotás

kor kívánalma

hatni, kik a lel

e szent csarnok

Tények fé

nyek lesznek d

ságnak, mely b

leg mutogatja,